

Scola populara dal Grischun

Sustegn per l'emprim agid psicologic en cas d'eveniments traumatisants

Il mintgadi da scola è caracterisà da structuraz organisatoricas cleras e d'ina gronda probabladad dals futurs eveniments da scola. L'instrucziun ha lieu per regla sco previs sin l'urari ed ils viadis da scola ch'èn previs vegnan il pli savens er realisads, sch'i na fa betg trida aura. Questa segirezza è per ils uffants participads, per ils geniturs, per las personas d'instrucziun e per las direcziuns da las scolas la basa necessaria per emprendre resp. per instruir en moda regulara.

Per fortuna capiti mo da rar, dentant na poi deplorablmain mai vegnir exclus dal tuttafatg, ch'i po dar er en scola eveniments nunprevis fitg engrevgiants. Sin la via da scola capita p.ex. in accident da traffic la damaun (betg in accident da bagatella). In uffant è blessà ed auters uffants han vis l'accident en proxima vischinanza. Ina instrucziun regulara n'è betg pussaivla en questa situaziun. Ils uffants sco er las personas d'instrucziun èn agitads. Dumondas sa tschentan ed il squitsch d'agir s'augmenta svel: Co vaja cun l'uffant blessà ch'è vegnì manà da l'ambulanza a l'ospital? Tge dir als auters uffants? Èn traumatisads ils uffants che sa deportan en moda singulara u ils uffants che han vis l'accident en proxima vischinanza? Co duain vegnir infurmads ils geniturs dals uffants? Tge gida ad elavurar quest eveniment?

Dapi il 1. da november 2009 porscha il servetsch psicologic da scola (SPS) in sustegn per l'emprim agid psicologic en cas d'eveniments traumatisants. Per quest intent èn sa perfecziunads pliras psicologas e plirs psicologs da scola (psicologa u psicolog d'urgenza FSP).

En il cas menziunà qua survart po la direcziun da scola (u l'autorità da scola, la persona d'instrucziun) dumandar agid – sur la centrala dal clom d'agid sanitar (tel. 144) – directamain dal SPS.

Sch'i dat cas d'urgenza en scola, è la situaziun savens fitg complexa. Per regla hai num da diversifitgar ils differents basegns dals subsystems – sco las scolaras ed ils scolaras, ils geniturs, las personas d'instrucziun e las autoritads da scola – d'als dar sustegn e da reagir differentamain sin lur giavischs. Ultra d'assister las personas ch'èn pertutgadas acutamain, sa tracti quasi adina er da la dumonda, co che la scola sco organisaziun po dumagnar la situaziun.

Finamira

Tenor il princip "agid per gidar sasez" duain las forzas e las resursas da las persunas participadas sco er da la scola vegnir activadas resp. restabilidas per dumagnar la situaziun. I sa tracta da cumbatter cun success disturbis psychics che pon resultar.

Eveniments pussaivels

Ils suandants eveniments u eveniments sumegliants en il rom da la scola populara dal Grischun pon provocar ina intervenziun:

Situaziuns, nua che las persunas pertutgadas

- èn expostas al privel da mort
- ston supportar grevas blessuras corporalas
- vesan la mort d'autras persunas
- observan las situaziuns menziunadas u situaziuns sumegliantas

Cun questas lingias vegnan descrits ils eveniments sco per exempel il delict da mazza-ment, il cas da mort, il suicidi, l'emprova da far suicidi u in accident da traffic d'ina scola u d'in scolar ubain d'ina grappa da scolaras e da scolars ubain d'ina persona d'instrucziun.

Da las intervenziuns per l'emprim agid psicologic ston vegnir separadas en general las intervenziuns en cas da crisa en classas difficilas (p.ex. pervia da problems disciplinars) u en cas da mobbing e.u.v. Per quests cas porscha il SPS in sustegn spezial tras las cussegliadras e tras ils cussegliaders regional da scola e d'educaziun.

Fasas dal sustegn

Durant e suenter eveniments traumatisants ston vegnir distinguidas differentas fasas. Tut tenor la fasa basegni differentas intervenziuns.

Fasa acuta

La fasa acuta dura per regla intginas uras fin in di durant l'eveniment u directamain suenter l'eveniment. L'intervenziun vegn fatga il pli savens anc al lieu u en la vischinanza da l'eveniment.

En la fasa acuta sa tracti en emprima lingia da reducir svelt ils sintoms acuts, per restabilir la segirezza e l'orientaziun sco er l'atgna abilitad d'agir.

Fasa da stabilisaziun

La fasa da stabilisaziun po durar dis fin emnas suenter l'eveniment. La situaziun traumatisanta è passada. L'intervenziun ha lieu savens en la proxima vischinanza da l'eveniment. Per las personas pertutgadas sa tracti da puspè chattar la via enavos en lur mintgadi e da pudair liquidar il cas d'urgenza en lur intern. Là, nua ch'igl è necessari èsi impurtant da prevegnir a disturbis che pon resultar. Il clom durant la fasa da stabilisaziun vegn fatg dal secretariat da l'uffizi per la scola populara ed il sport, tel. 081 257 27 36.

Sustegn en cas d'ina assistenza supplementara necessaria

Persunas pertutgadas che na chattan betg la via enavos en la professiun per emnas, per mais u per onns, che han pia ina grevezza traumatica duraivla, basegnan in agid psicoterapeutic specific. Sch'ina psicoterapia supplementara da singulas personas è inditgada, po gidar la psicologa u il psicolog d'urgenza cumpetent ad assegnar la persona (triascha).

Prevenziun

Per dumagnar cas d'urgenza èsi impurtant che la scola saja vegnida sensibilisada per l'eveniment avant ch'i capita in tal e ch'ella possedia en il cas ideal in concept per cas d'urgenza al lieu (intervenziun primara). Cunzunt ils process, las rollas e las responsabladads duain vegnir reglads e communitgads avant ch'i dettia in eveniment. Las psicologas ed ils psicologs d'urgenza dal SPS pon vegnir consultads (sur il secretariat da l'uffizi per la scola populara ed il sport, tel. 081 257 27 36).

Sche las psicologas ed ils psicologs d'urgenza dal SPS na pon betg vegnir cuntanschids sut il nummer 144 en la fasa acuta, passa l'alarm al Care Team Grischun. En questa moda duai pudair vegnir cuntanschè en mintga cas in sustegn per l'emprim agid psicologic.

Il sustegn per l'emprim agid psicologic è gratuit per la scola populara dal Grischun.

Situaziuns extraordinarias,
nua che las personas pertutgadas

- ✓ èn expostas al privel da mort
- ✓ supportan blessuras corporalas
- ✓ vesan la mort d'autras personas
- ✓ observan las situaziuns menziunadas u situaziuns sumegliantas

FASA ACUTA
→ uras fin dis
suenter l'eveniment

Alarm tras:

- ✓ autoritad da scola
- ✓ direzziun da la scola
- ✓ persuna d'instrucziun

**CLOM D'AGID
SANITAR
144**

Psicologas e psicologs
d'urgenza dal SPS
(Care Team Grischun)

FASA DA STABILISAZIUN
→ dis fin emnas
suenter l'eveniment

Clom tras:

- ✓ autoritad da scola
- ✓ direzziun da la scola
- ✓ persuna d'instrucziun

**Secretariat dal USS
durant las uras da
biro usitadas
081 257 27 36**

Psicologas e psicologs